

RUNDÎ

(bk. EBÜ'L-BEKÂ er-RUNDÎ).

RÛNÎ

(رونى)

Ebü'l-Ferec b. Mes'ûd-i Rûnî
(ö. 500/1107'den sonra)**Gazneliler dönemi İran şairi.**

Bülferec diye de bilinir. Nisbesiyle tanıdığı Rûne'nin Nişâbur, Horasan veya Lahor yakınlarında bulunduğu ileri sürülmekte, ailesinin Lahor'a yerleştiği ve Rûnî'nin orada büyüdüğü kabul edilmektedir. Gazne sarayında yetişti. Gazneli Sultanı İbrâhim b. Mes'ûd'u öven kasidelerinin çokluğundan onun bu hükümdar zamanında (1059-1099) şöhret kazandığı anlaşılmaktadır. Ancak daha önce Sultan İbrâhim'in oğlu Hindistan Valisi Seyfûddele Mahmud'un Lahor'daki sarayında yükseldi ve 460 (1068) yılından sonra Gazne sarayına geçti. III. Mesud'u (1099-1115) öven kasideleri İbrâhim'den sonra da sarayda kaldığını gösterir. Rûnî, dönemin şairlerinden öğrencisi Mes'ûd-i Sa'd-i Selmân ile iyi bir dostluk kurdu. Mes'ûd'un bir şiirinde Rûnî'den sitayişle bahsetmesinin onun zindana atılmasına sebep olduğu ileri sürülürse de genellikle Mes'ûd-i Sa'd'ın övdüğü kişinin şair Ebü'l-Ferec Rûnî değil Lahor Valisi Ebü'l-Ferec olduğu kabul edilmektedir. Rûnî'nin bir ara divan işlerinde çalıştığı bilinmektedir. Fakat kendisini çekemeyenler yüzünden bu işten uzaklaştırıldı ve bundan dolayı zaman zaman sıkıntılı günler yaşadı. Vefat tarihi belli olmayan Rûnî'nin III. Mesud'a kasideler sunmasına ve 500 (1107) yılından 508'e (1115) kadar süren Kannevc fethini bir kasideyle anlatmasına bakarak bu tarihlerden sonra öldüğü tahmin edilebilir.

Rûnî'nin çoğunlukla kasidelerden oluşan, ayrıca rubâî ve gazellerinin yer aldığı divanı günümüze ulaşmıştır. Avfî'nin *Lübâbü'l-elbâb*'ında ve Şems-i Kays'ın *eI-Mu'cem*'inde divanın nüshalarında yer almayan bazı beyitleri de bulunmaktadır. Kasidelerinin çoğunu Gazneli Sultanı İbrâhim'e ve oğlu III. Mesud'a ithaf eden, diğer oğlu Seyfûddele Mahmud için dokuz kaside yazan Rûnî şiirde asıl ustalığını bu türde göstermiştir; fakat rubâîleri de önemlidir ve Ömer Hayyâm'ın bunlardan etkilendiği söylenir. Evhadüddîn-i Enverî, Zâhir-i Fâyâbî, Örfî-i Şîrâzî ve Feyzî-i Hindî

onun şiirlerini örnek alan şairler arasında dır. Rûnî'nin divanı ilk defa Hindistan'da basılmış (Bombay 1320/1902), daha sonra Rus şarkiyatçısı K. I. Chaykin (Tahran 1304 hş.) ve Mahmud Mehdevî tarafından (Meşhed, ts.) yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Rûnî, *Divân* (nşr. K. I. Chaykin), Tahran 1304 hş., s. 171-179; Avfî, *Lübâb*, II, 241-245; Abdülkâdir el-Bedâûnî, *Muntakhabu-t-tawârikh* (trc. G. S. A. Ranking), Delhi 1986, I, 54-55; Rızâ Kulu Han Hidâyet, *Mecma'u'l-fuşahâ*' (nşr. Müzâhîr Musaffâ), Tahran 1382 hş., I/1, s. 264-291; Rieu, *Catalogue of the Persian Manuscripts*, II, 547-548; Browne, *LHP*, II, 390; Storey, *Persian Literature*, V/2, s. 510-512; Safâ, *Edebiyyât*, II, 470-476; Inamul Haq Qausar, "Abul Faraj Rûnî: Lahore Produced a Poet whom Anwarî Imitated", *Journal of Asian Civilizations*, XXIV/2, Islamabad 2001, s. 137-148; J. T. P. de Bruijn, "Abu'l-Farajî b. Mas'ûd Rûnî", *EP Suppl.* (İng.), s. 21-22; M. Siddîqî, "Abu'l-Faraj b. Mas'ûd Rûnî", *Elr.*, I, 283-284; M. Abd Ali, "Ebü'l-Ferec Rûnî", *DMBİ*, VI, 138-140.

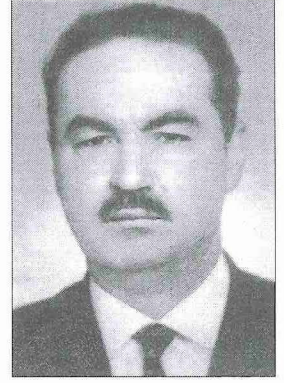
RIZA KURTULUŞ

RUNYUN, Mustafa

(1917-1988)

Son dönem din âlimlerinden.

Aslen Hâdimli olup Konya'da doğdu. Babası Konya'nın tanınmış simalarından Kaşıkçı Ali Rızâ Efendi'dir. İlk öğrenimini burada yaptı. 1934'te babası ile birlikte hacca gitti. Ertesi yıl bütün aile Türkiye'den ayrılarak Şam'da bir yıl kaldı ve ardından Medine'ye yerleşti. Mustafa Runyun burada kardeşi Abdullah ile birlikte, Bozkırlı Muhammed Bahâeddin Efendi'nin oğlu olan Zeynelâbidin Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Babası Ali Rızâ'nın ifadesine göre Zeynelâbidin Efendi bu sohbetlerde oğullarına ilim sevgisiyle vatana dönerek hizmet etme aşkı aşıladı. Daha sonra Mısır'a giden Mustafa Runyun orta ve yüksek öğrenimini Ezher'de tamamladı ve hâkimlik ihtisası yaptı. Mustafa Sabri Efendi, Zâhid Keversî ve Mehmed İhsan Efendi gibi Türk âlimlerinin derslerine ve sohbetlerine katıldı. Burada Ahmet Davudoğlu, Ali Yakup Cenkçiler, Ali Ulvi Kurucu ve İsmail Ezherli gibi Mısır'da öğrenim gören bir grubun içinde yer aldı. On iki yıllık tahsilinin ardından 1950'de Türkiye'ye dönünce Mısır'daki öğrenimi altı yıllık yüksek tahsil olarak kabul edildi. 1951 yılında askerlik görevini yaptı. 1952'de Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu üye yardımcılığına tayin edildi, bu görevi 21 Eylül 1957 tarihine kadar sürdürdü. Bu dönemde ayrıca Hacı Bayram Camii'nde hatiplik ve Ankara İmam-

Mustafa
Runyun

Hatip Okulu'nda öğretmenlik yaptı. Ankara Radyosu'ndaki dinî sohbetleriyle ismini duyurdu. Kur'ân-ı Kerîm tercümesi hazırlamak üzere 1956'da Diyanet İşleri Başkanlığı'nca kurulan ilk heyette yer aldı. 1957'deki milletvekili seçimlerinde Demokrat Parti'den Konya milletvekili oldu. 27 Mayıs 1960 İhtilâli'nin ardından Yassıada'da bir süre tutuklu kaldı, ardından Kayseri cezaevinde hapis yattı. Cezaevinden çıktıktan sonra Şişli Camii imam-hatipliğine tayin edildi ve uzun süre bu görevini sürdürdü. 1970'te İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Arapça öğretmenliğine getirildi ve 1981'de emekli oluncaya kadar bu görevine devam etti. 1970'te İslâmî İlimler Araştırma Vakfı'nın kurucu üyeleri arasında yer aldı. İstanbul'da vefat eden Mustafa Runyun, Sahrayıcedid Mezarlığı'na defnedildi.

Eserleri. *Fatih Devrinde İlim ve O Devirde Yetişen İlim Adamları* (Ankara 1953, Osman Keskiöğlü ile birlikte); *Ankara Radyosundan Dinî ve Ahlâkî Müsahabelerim* (I-III, Eskişehir-Ankara 1956-1958); *Hacı Bayram Minberinden Hutbelerim* (Ankara 1956, 1963; İstanbul 1968); *Ana-Babayı Hürmet* (Ankara 1957); *Kur'ân-ı Kerîm'den Dinî Hikâyeler* (İstanbul 1963-1966, 1967; Konya 1979) (Seyyid Kutub ve Abdülhamîd Cûde es-Sehhâr'ın eserlerinden yaptığı tercüme olup on sekiz kitapçktan oluşur: *Âdem ile Havvâ, Kâbil ile Hâbil, Nûh'un Gemisi, İrem Şehri ve Âd Kavmi, Sâlih Peygamberin Devesi, İbrâhim Allah'ı Anyor, İsmâil'in Kurtuluşu, Yûsuf'un Rüyası, Doğruluk Örneği Yûsuf, Medyen Kabilesi ve Şuayb Peygamber, Mûsâ'nın Asâsı, Mûsâ ve İlahî Levhalar, Mûsâ ile Hızır, Dâvûd Peygamber, Süleyman ile Belkıs, Meryemoğlu İsâ, Ashâb-ı Kehf, Allah'ın Yüce Kudretî*); *Peygamberimizin Müezzini Hz. Bilâl-i Habeşî* (İstanbul 1967) (Abdülhamîd Cûde es-Sehhâr'ın *Bilâl Müezzînür-Resûl* adlı eserinin tercümesidir).